

Akademie věd udělila oborové medaile třem mezinárodně uznávaným vědcům

27.5.2025 - Luděk Svoboda, Zuzana Dupalová | Akademie věd České republiky

Medaile získali laureáti za mimořádné výsledky, jichž ve svých oborech dosáhli. „Tato ocenění nejsou jen formálním aktem - jsou projevem uznání, úcty a vděku vůči těm, kteří svým badatelským úsilím významně přispěli k rozvoji vědy, a to nejen u nás, ale i ve světě,“ vyzdvihl Radomír Pánek.

Ceremoniál zahájil předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek.

Cesta v Akademii věd

V Historickém ústavu AV ČR působí Milan Hlavačka, jenž získal medaili Františka Palackého za zásluhy v historických vědách, od roku 1980. Je mezinárodně uznávaným odborníkem na politické, sociální a hospodářské dějiny českých zemí. Specializuje se zejména na dějiny dopravy a *Family business history*, vznik občanské společnosti v českých zemích a roli samosprávy v 19. století.

„Profesor Hlavačka patří mezi historiky, kteří se nezaměřili pouze na jediné téma, osobnost či obor. Naopak - ve svém bádání obsáhl škálu témat i žánrů. Je autorem vědeckých publikací doma i v zahraničí, desítek, ne-li stovek, odborných studií a recenzí,“ uvedla v laudatiu Magdaléna Pokorná z Historického ústavu AV ČR a vyzdvihla i roli oceněného jako autora učebnic pro vyšší ročníky základních a středních škol a jeho dlouholetou podporu studentské soutěže mladých historiků v Chebu, kde motivuje a formuje nastupující generaci badatelů.

Milan Hlavačka z Historického ústavu AV ČR

Historik získal v roce 2019 Cenu Miroslava Ivanova za publikaci *S Bohem za císaře a vlast! Čeští důstojníci ve válkách let 1848-1849*. Jako pedagog vychovává historiky na Univerzitě Karlově. Mimo jiné je laureátem Pamětní medaile Josefa Hlávky či korespondujícím členem Rakouské akademie věd.

„Akademii věd jsem vždy považoval za domovské pracoviště. Zatímco na fakultě mi často říkali, že něco nejde udělat, v Akademii věd se našla cesta pokaždé. Platilo to i období normalizace, kdy se v ní dalo důstojně pracovat i žít a nepodléhat tlakům mocenských bojů,“ řekl Milan Hlavačka, který také připomněl osudy vily Lanna. Právě o ní aktuálně připravuje s kolegy publikaci, která postihne její historii v letech, kdy byla prodána, až do doby, kdy ji získala tehdejší Československá akademie věd. „Dlouhou dobu jsme nevěděli, co se zde dělo. Nyní už to víme - a můžeme říct, že tento dům zrcadlí dějiny Prahy i země jako takové.“

„Frank“, největší z parazitologů

„Biologie mě fascinovala už od páté třídy základní školy, a když v roce 1953 vyšlo první české vydání knihy Charlese Darwina *O původu druhů*, okamžitě jsem si ji pořídil,“ řekl při převzetí ocenění František Moravec, v současnosti jediný emeritní vědecký pracovník Biologického centra AV ČR. Od roku 1964 působil v Parazitologickém ústavu tehdejší Československé akademie věd a stal se světovou autoritou na parazitické hlístice. Jeho práce o vývojových cyklech hlístic jsou zásadní k pochopení biologie parazitických hlístic.

Zasloužil se o celosvětové renomé české rybí parazitologie, k čemuž přispěl i zorganizováním prvního mezinárodního symposia o parazitech ryb v roce 1983, kdy se poprvé v historii setkali odborníci z obou stran železné opony. Je autorem devíti knih. Za svůj přínos vědě získal medaili Johanna Gregora

Mendela za zásluhy v biologických vědách.

František Moravec z Biologického centra AV ČR

„Měl jsem štěstí, že jsem mohl svůj profesní život strávit v Akademii věd a věnovat se tomu, co mě skutečně bavilo. Věřím, že jsem během těch desetiletí alespoň malým dílem přispěl k rozvoji parazitologie,“ uvedl laureát.

„František Moravec má jednu klíčovou zásadu: Co není publikováno, jako by neexistovalo. A v tom je skutečně mistr – je autorem více než sedmi set odborných vědeckých článků – většinou v impaktovaných časopisech. V naprosté většině z nich je hlavním nebo dokonce jediným autorem,“ uvedl laudátor Tomáš Scholz a dodal, že zahraniční kolegové mu s láskou říkají Frank: „A i když málokdo správně vysloví jméno ‚Moravec‘, moc dobře ví, že ten se jménem Frank Moravec je tím největším, koho v parazitologii znají.“

Historik mezi staletími

Jiří Pešek z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy se stal novým nositelem medaile Františka Palackého za zásluhy v historických vědách. Zaměřuje se na mezioborové problémy kulturních a sociálních dějin, dějin umění, dějepisectví, školství a vzdělanosti a dějin měst v českých zemích a střední Evropě v období 16.–20. století a na moderní německé dějiny.

„Zanedlouho vydá nakladatelství Karolinum knihu s příznačným názvem *Historik mezi staletími*. Titul přesně vystihuje osobnost profesora Jiřího Peška – historika, který se pohybuje napříč epochami, od pozdního středověku až po současnost. Taková šíře odborného záběru je nejen v českém, ale i evropském kontextu zcela výjimečná,“ vyzdvihl Jaroslav Pánek z Historického ústavu AV ČR.

Historik Jiří Pešek z Univerzity Karlovy

Laureát působí jako člen mezinárodních i tuzemských vědeckých rad a společností, mj. předsedal Sdružení historiků ČR. Svými aktivitami ovlivnil evropský srovnávací výzkum novověkých měst a získal Bundesverdienstkreuz I. stupně od německého prezidenta Horsta Köhlera za přínos v dialogu česko-německých vztahů.

„Profesor Pešek je autorem více než 400 studií a článků, ale zvláštní pozornost zasluhuje jeho recenzní činnosti. V redakce *Českého časopisu historického*, kde po více než dvě desetiletí spoluvytvářel podobu recenzní rubriky, dosáhl výjimečné systematičnosti a mezinárodní úrovně. V této tradici navázal na osobnosti, jako byli Josef Pekař nebo František Šmahel,“ pokračoval Jaroslav Pánek a dodal, že oceněný historik vybudoval síť domácích i zahraničních recenzentů a zvýšil prestiž časopisu nejen doma, ale i v mezinárodním měřítku. Byl to právě nedávno zesnulý klasik českých historických věd František Šmahel, kdo Jiřího Peška pozval do širšího – a později i nejužšího – redakčního kruhu *Českého časopisu historického*.

„Publikuji rád a často, ale možnost podílet se na vedení nejstaršího českého historického periodika – časopisu, který vychází nepřetržitě od konce 19. století – pro mě byla mimořádná čest,“ řekl Jiří Pešek a dodal, že v současnosti se často hodnotí vědecká činnost podle počtu zahraničních publikací, impaktů a citačních indexů. Mnohdy se ale zapomíná na to, co je podstatou – na práci, jež slouží domácí odborné komunitě, je srozumitelná a zároveň přesahuje hranice disciplíny i země.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Akademie-ved-udelila-oborove-medaile-trem-mezinarodne-uznavym-vedcum-00001>